Linjedåp
– en gammel sjømannstradisjon

Etter gamle tradisjoner skal enhver som passerer linjen, d.v.s. ekvator, for første gang, "døpes" - og derved gjøres til fullbefarne sjøfolk. Etter dåpen får de utstedt et linjedåpssertifikat med navn, båt, dato for dåp, og med bevitnelse fra kapteinen på at kandidaten er behørig døpt.

Linjedåpen har tradisjoner langt tilbake i tiden - en skikk som har overlevd både mange og skiftende perioder i skipsfartens historie på de syv hav. De tidligste opptegnelser om organisert linjedåp om bord daterer seg helt tilbake til 1520-årene, og sett bort fra mindre lokale varianter, finner en seremonien beskrevet i en rekke forskjellige nasjoners marine og handelsflåter.

Opprinnelig var ekvatordåpen en slags innvielse i sjømannsyrket. Etter hvert utviklet den seg til en lystig spøk for alle om bord, enten de var sjømann eller passasjer. Ved ekvator skulle alle **førstegangspasserende** "døpes" og gjøres til fullbefarne sjøfolk.

Linjedåpen kan gjøres enkelt, men de fleste foretrekker en mer forseggjort og festlig ramme der kostymer og utstyr er viktige ingredienser. Uansett hvordan du velger å gjennomføre arrangementet vil vi nevne visse spilleregler som både arrangører og aktører bør ha i minnet:

- Linjedåpen skal være en lek for alle og ikke til skade for noen. Respekter at noen ikke vil være med på leken.
- Overdriv ikke "behandlingen" av de som skal døpes.
- Overdriv ikke maktbruken overfor kandidater som gjør forsøk på å unngå dåpen.

Vær oppmerksom på at det blant dåpskandidatene kan være skipskamerater som har gode grunner for ikke å la seg døpe - f.eks. fysiske skavanker og sterk sjenanse. Press ikke disse, men prøv å få dem med i arrangementet på annen måte - f.eks. som ekstra medhjelpere for barber og doktor.

For å oppnå et vellykket arrangement er det nødvendig å iaktta følgende:

- Seremonien må være grundig planlagt og innstudert god tid i forveien. Ingen detaljer må glemmes.
- Alle rollene må være fordelt og instruert, og alle nødvendige rekvisitter må være klare til bruk.
- Liste over de som skal døpes må gjøres klar. Påse at de ikke har på seg klær eller lign. som kan skades under seremonien.
- Dåpsfesten etter seremonien planlegges med underholdning, konkurranser, servering etc.

Personregisteret

For at seremonien kan gjennomføres i samsvar med tradisjonene, må det minst være 6 personer i følget: Kong Neptun, astronom eller biskop, doktor, barberer og minst 2 drabanter. Alle disse bør være innvidde personer, d.v.s. tidligere døpte og godtatt av Kong Neptun. Ingen slik seremoni ville ha den tilsiktede effekt uten kostymer. Mye kan gjerne lages av enkle materialer. Tau, garn og stoffrester kan brukes til hår og skjegg. Tre og papp er utmerkede materialer for å lage sverd, kniver og annet nødvendig utstyr. Bruk fantasien.

1. **Kong Neptun**. Iført syvtakket, forgylt pappkrone. Langt hvitt hår og skjegg av f.eks. opptrevlet kabelgarn. Han har bare ben og armer som stikker ut fra en passende kappe påmalt maritime figurer. Ben og armer kan være påmalt fiskehud, og på bena kan han godt ha svømmeføtter. Han skal føre et høytidelig språk, og sier alltid ”vi” - ikke ”jeg”.
   Rekvisitter: Neptungaffel på langt skaft.

2. **Dronning Neptunia.** (Kong Neptuns gemalinne, også kalt Dronning Amphitrite).
   Hun ankommer i skjørt av bast eller opptrevlet kabelgarn, brystholder, og med en liten pappkrone på hodet. Hun opptrer i bare ben, og med ulike ”smykker” (skipshusflid for anledningen). Hennes kinn er hektisk røde, øyebrynene sorte, og munnen frekt rødmalt. Hun har hår som det beste kabelgarn eller solid treull - gjerne grønnfarget som sjøgress.
   Rekvisitter: Selskapsveske, håndspeil, stålbørste for håret og dekorert vifte.

3. **Astronomen** er den neste i kongens følge, og også den neste av rang. Han har høy spiss trollmannshatt påmalt gamle og nye himmellegemer - sort, fotsid kappe påmalt astronomiske figurer, måner og stjerner, og på (løs-) nesen har han briller.
   Rekvisitter: En stor sekstant av tre, et gammelt sjøkart eller en flat globus malt på papp. Tavle m/kritt, eller et stort ark og fargestifter til utregning av riktig posisjon. En kikkert laget av to klare, sammenbundne flasker med en rød stripe over flaskebunnen så dåpskandidatene kan se ”linjen”!

4. **Doktoren** hører også med i Kong Neptuns hoff. Han opptrer i hvit kittel påmalt ”ferske” blodflekker. Gasbind for nese og munn, briller på portvinsnesen, oppbrettete armer og velbrukte arbeidshansker. Han har vanligvis hvit hatt. Doktoren kan ha **medhjelpere** til å bære rekvisittene.
   Rekvisitter: Overdimensjonert termometer og stetoskop, ”medisinflasker” med ubestemmelig innhold, ”pilleeske” med f.eks. små boller av deig fylt med sterkt krydder, lakrispastiller eller lignende, flitsprøyte inneholdende farget vann for vaksinasjon og gjerne en pøs med ekstra vaksine.

5. **Biskopen.** Som den ærverdige, gamle saltvannsprelat han er, kommer han iført høy bispeplue av rødfarget papp påmalt neptungaffelen, og med fotsid kappe av sekkelerret pyntet med glitter og farger.
   Rekvisitter: Bispestav og dåpssertifikater.

6. **Barbereren** er en fyr av tvilsomt utseende med stor knebelsbart og kinnskjegg, langt svart pistrete hår og en ikke helt edruelig nese. Barbereren trenger ofte en tjuagutt som **assistent**.
   Rekvisitter: Stor tre- eller pappsaks, stor barberkniv av ditto materiale (1 meter lang!), stor malerkost og en pøs med mildt skummende såpevann.

7. **Drabantene** (livvakter, politi, soldater) - bør være Kong Neptun og hans hoff for hånden i minst 2 eksemplarer eller flere, slik at flest mulig kan være aktivt med på leken. De skal ”berolige” og bringe fram eventuelle gjenstridige dåpskandidater, og påse at ingen slipper unna. Drabantene bør være håndfaste karer, hvorav en utnevnes til leder, general eller politimester.
   Rekvisitter: De bør ha en tilstrekkelig respektinngytende maskering og påkledning, gjerne litt krigersk som f.eks. vikinger bevæpnet med spyd, skjold og sverd, eller som politimenn med epåletter på skuldrene, fløyter og køller av sammenrullede aviser.

8. **Herolden** - av udøpte gjerne kalt ”sendebudet” - er den første av Kong Neptuns hoff som forlater det våte element for å entre skuta, og den siste som går fra borde. Han er utstyrt med tresnutet hatt (Napoleonshatt) i sort papp påmalt dødningehode eller neptungaffel, har sort lapp over det ene øyet, stort skjegg og stritt hår - og er ellers utstyrt som en fargeglad sjørøverkaptein av den gode, gamle sorten. Han har en prangende uniformsjakke med kolossale epåletter og brede gullsnorer, og store sjøstøvler.
   Rekvisitter: Noe å lage bråk med; trompet, grytelokk, tromme eller annet som skramler.

For øvrig kan følget utvides med f.eks. **prinsesser, musikere** (gjerne et helt orkester), **assistenter** (til doktoren og barbereren) - og flere **drabanter**...

Seremonien

Innledning
For å understreke betydningen av den forestående linjedåp og for å skape litt mystikk og spenning omkring arrangementet, bør det begynne å skje saker og ting allerede dagen før selve dåpen. På et tidspunkt da flest mulig hører det, spør en av de innvidde om skipperen har "husket å sende papirene". Det blir litt oppstyr, og en mann sendes opp i bestikken for å hente "den store konvolutten".

Frem til "konvolutten" kommer prater man så litt hemmelighetsfullt om Kong Neptun og hans strenge krav til alle som ikke tidligere har passert Ekvator. De må gjennomgå en renselsesprosess før skipet eventuelt får lov til å passere.

Når skipperen har fått "papirene", gir han ordre til tre lange støt i fløyta for å tilkalle havfolkets oppmerksomhet. På le side tar han så ut konvoluttens innhold og forklarer for "havfolket" at dokumentene er skipets registreringssertifikat, mannskapslister, etc., samt en liste over de som skal døpes før passering av ekvator. Papirene legges tilbake i konvolutten, som ledsaget av noen velvalgte og høytidelige ord til "Hans Majestet" kastes i havet og synker omgående (noe gammelt jernskrot ligger også i konvolutten for at den skal synke fort).

Senere på kvelden kommer det et fargerikt og fantasifullt telegram som slås opp på oppslagstavlen, eller på annen måte kunngjøres. Det inneholder beskjed fra Kong Neptun om at han den følgende dag ledsaget av sitt følge vil inspisere skipet og dets besetning.

Arrangementet
Når tiden nærmer seg for Kong Neptuns ankomst varskur utkikken fra bakken at "det kommer besøk om bord". Et par minutter før Kong Neptuns følge kommer så herolden med larm og spetakkel. Han hilser skipet og dets besetning og overbringer den høytidelige beskjed (leser fra dypvannsbulletinen), at Kong Neptun med følge er i farvannet og er ventet om bord når som helst. Kongen vil kontrollere om der er udøpte personer om bord!

Det høres skramlemusikk og bråk forut. Kong Neptun og hans følge er i anmarsj. Følget hilses med tre støt i skipsfløyta. Mot seremoniplassen kommer følget med Kong Neptun og hans dronning i spissen. Etter dem følger eventuelt "orkesteret", som blåser fanfarer eller på andre måter gjør seg høylytt bemerket! Deretter kommer de øvrige (gjerne syngende den samme eller hver sin sang), i denne rekkefølgen: Biskopen, astronomen, eventuelle prinsesser, doktoren og barbereren med eventuelle assistenter (medhjelpere), og til slutt drabantene.

Fremme ved seremonistedet setter Kong Neptun og gemalinne seg i tronstolene. Biskopen og astronomen stiller seg på hver side av "de kongelige". De øvrige embetsmenn og deres medhjelpere, samt drabantene, fordeler seg på flankene. Orkesteret står bak kongen og hans gemalinne.

Når alle dypvannsfolkene med sin konge er på plass med front mot tilskuerne, ber skipsføreren om stillhet og holder sin velkomsttale. Orkesteret gir bifall med sine instrumenter. Kong Neptun reiser seg. I hånden har han en stor, våt konvolutt (forestiller den som ble kastet overbord kvelden før). Han takker for velkomstordene og gir så ordre til astronomen om å måle solhøyden og regne ut avstanden fra Ekvator. ("Vi stoler ikke på nymotens navigasjonsmetoder!")

Astronomen måler og regner og erklærer at posisjonen er god. Kong Neptun hever hendene til stillhet og fortsetter sin tale. Han forklarer at skipet ikke får lov til å passere ”Linjen” før hedningene har gjennomgått en grundig åndelig og fysisk renselse og gjennom dåpen fått nytt navn. Han understreker at de som setter seg mot renselsen og dåpen ved flukt eller motstand, vil bli innhentet av hans drabanter og bli tatt med til havets bunn - eller så må skipet vende om. (Her kan gjerne orkesteret og følget musisere og synge litt for ytterligere å understreke alvoret i Kongens ord.)

Biskopen tar nå over og forteller de stakkars førstegangspasserende - som bare er å regne som ferskvannsseilere og landkrabber, og som så vidt har plasket litt rundt i sjøen nord for Ekvator - at de heretter vil bli betraktet som fullbefarne salt- og dypvannsseilere, døpt i ekte sjøvann fra Ekvators 3000 meters dyp. Den nordlige halvkules landeveisstøv skal vaskes av. Det er en hård kur som krever sterke medikamenter, grundig vasking og kraftig skraping før en kan få ”Hans Majestets” attest for at man fritt kan seile på alle hav og igjen passere Ekvator uten ytterligere renselse. Og så roper han ut: ”Doktor og barber - gjør deres plikt i henhold til det gamle ritualet”.

Så ropes navnet på den første dåpskandidat, som straks tas hånd om av drabantene og føres fram for Kong Neptun og hans hoff - og plasseres i doktorstolen (eller på en benk)!

Dåpshandlingen
Dåpskandidaten undersøkes nøye av doktoren, som lytter i sitt stetoskop, tar ”tempen” og deler ut ”piller” og ”medisin”. Eventuell ettersmak skylles ned med mengder av isvann. Han blir så ”vaksinert” med tre fargede striper på overarmen, og overlevert barbereren.

Barbereren klipper med sin saks, såper inn med sin kost og barberer med sin store barberkniv. Klager dåpskandidaten, får han en ekstra omgang med kosten med såpevann! Etter denne omgangen med barbereren vippes kandidaten opp i vannbassenget - eller dusjes grundig med flere bøtter vann. Det må påses at de nydøpte blir grundig skyllet.

De nydøpte har krav på en titt i astronomens kikkert. I den vil de se den røde Ekvatorlinjen (som altså er malt på flaskebunnen). Gni gjerne inn flasketuten med sotet kork, slik at kandidaten får tydelige ”ringer” rundt øynene etter å ha sett i kikkerten.

Personer som av forskjellige årsaker ikke kan eller ønsker å gjennomgå dåpsseremonien kan eventuelt forhandle med Kong Neptun om å få slippe - mot en passende ”erstatning” som f.eks. en gave til skipsklubben eller et vesentlig bidrag til kveldens dåpsfest.

Dåpsattesten blir med noen velvalgte ord overrakt av biskopen. Gi gjerne hver av kandidatene et passende maritimt økenavn - f.eks. fiskenavn, med tilføyelse av ”karakteristiske” egenskaper og bemerkninger om hvorfor kandidaten har fått nettopp dette økenavnet.

Avskjeden
Når alle er døpt, er tiden inne for avskjed med Kong Neptun og hans følge. Kongen takker for seg og opplyser at reisen tilbake til ”De store ekvatordyp” skal skje gjennom ankerkrysset. Han bemerker at dåpen er godkjent under sterk tvil, da behandlingen av kandidatene egentlig var vesentlig mildere enn tradisjonen tilsier.

Dåpsfesten
Om kvelden kan det lages dåpsfest med underholdning, allsang, historier, konkurranser, hyggelig servering etc.

Linjedåpssertifikater
Linjedåpssertifikater med norsk eller engelsk tekst, trykt på tykt papir, kan bestilles pr. e-post eller telefon. Sertifikatene kan også lastes ned fra vår hjemmeside.

De blir ekstra fine påført segl og utsmykket med f.eks. farget hyssing eller bånd.

